

УДК 351.76:343.98:343.431

Назар Романович Бабій,

*курсант 2 курсу навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)*

Марія Василівна Бурак,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)*

Отримання інформації про факти торгівлі людьми

Торгівля людьми дедалі більше стає підконтрольною транснаціональним злочинним угрупованням, оскільки є видом злочинної діяльності, що приносить високий прибуток від експлуатації постраждалих і має низький рівень розкриття й висунення звинувачення проти злочинців.

Моніторинг кримінальних правопорушень, пов'язаних з торгівлею людьми свідчить, що вербування, перевезення та експлуатацію постраждалих здійснюють різні особи, які на час виявлення факту кримінального правопорушення можуть перебувати на території різних держав – походження, транзиту чи призначення. Постраждалі, як правило, з недовірою ставляться до правоохоронців і, побоюючись розголошу обставин експлуатації та покарання з боку злочинців, відмовляються звертатися до правоохоронних органів і свідчити в суді. За таких обставин дуже складно зібрати достатні докази незаконної діяльності торгівців людьми, що можуть бути ефективно використані проти них у судовому процесі [1].

Тому, під час проведення заходів по боротьбі з незаконною міграцією та фіксації правопорушень у цій сфері підрозділам Національної поліції України необхідно звертати увагу на обставини переміщення іноземців в Україну та наявність мети вчинення кримінального правопорушення – подальшої експлуатації.

На разі, є багато джерел отримання інформації про факти торгівлі людьми в Україні. Одним із надійних шляхів отримання відомостей про факти торгівлі людьми є інформація від осіб, які конфіденційно співробітничать з оперативними підрозділами. Її ефективність полягає

у тому, що вона надходить безпосередньо від тих джерел, які мають доступ до злочинного середовища, а тому можуть найповніше надати відомості, що становлять оперативний інтерес [1, с. 34].

Крім того, не варто забувати, що досить ефективним способом отримання інформації про факти торгівлі людьми є звернення громадян. Вони можуть надходити як безпосередньо від осіб, які потерпіли від злочинних дій торгівців людьми, так і від громадян, яким тим чи іншим чином стало відомо про обставини вчиненого кримінального правопорушення. Водночас практика свідчить, що з огляду на специфіку торгівлі людьми потерпілі від таких діянь та інші особи, яким відомо про його обставини, досить рідко звертаються до органів поліції.

Так, залежно від виду експлуатації слід виявити об'єкти, що можуть бути місцями вчинення факту торгівлі людьми та прикриття злочинної діяльності. Необхідно відпрацьовувати об'єкти, в яких можуть здійснювати експлуатацію іноземців (наприклад, борделі чи приватні квартири, що використовують як борделі, нічні клуби, порностудії, ринки, невеличкі фабрики, сільськогосподарські угіддя, об'єкти будівництва тощо). Одним із можливих шляхів отримання інформації про факти торгівлі людьми є систематичне відпрацювання осіб з так званої «групи ризику», тобто тих, які опинялися в полі зору оперативних підрозділів за причетність до кримінальних правопорушень, пов'язаних з торгівлею людьми, наприклад, сутенерів або працівників секс-індустрії, працівників ринків, де працює іноземці, тощо.

Як правило, при відпрацюванні об'єктів, які можуть бути місцями вчинення торгівлі людьми, необхідно пам'ятати, що будь-яка виявлена на них особа може бути постраждалим від торгівлі людьми незалежно від її віку, статті та країни походження. Тому, при виявленні таких осіб необхідно звертати особливу увагу на їх психічний та фізичний стан. Водночас, якщо особи перебувають у незадовільному фізичному та психічному стані, наприклад, виявляють ознаки фізичного та психічного виснаження через недостатність харчування чи сну, недостатність особистої гігієни, надмірне хвилювання та страх, є вірогідність того, що вони можуть бути постраждалими від торгівлі людьми [1, с. 37].

Виявлених осіб необхідно опитувати з метою підтвердження чи спростування підозри, що вони постраждали від торгівлі людьми. Таке опитування має на меті з'ясування обставин злочину торгівлі людьми на його чотирьох етапах: встановлення контролю над особою

(вербування, викрадення або незаконне позбавлення волі особи); переміщення особи; передача (одержання) особи; експлуатація особи. Ці етапи віддзеркалюють типову послідовність вчинення дій з торгівлі людьми. Водночас можливою є ситуація наявності лише однієї з трьох перших дій, вчинених з метою експлуатації особи (наприклад, вербування людини з метою експлуатації, вчинене особою, яка сама здійснює експлуатацію людини).

Переконані, що належне опитування та отримання цінної інформації від потерпілого, дасть змогу правильно спланувати і провести оперативні заходи та слідчі дії щодо отримання переконливої доказової бази й пред'явлення обвинувачення.

Список використаних джерел:

1. Васильєва М. О., Касько В. В., Орлеан А. М., Пустова О. В. Україна як країна призначення для торгівлі людьми. Київ : Фенікс, 2012. 120 с. URL: http://iom.org.ua/sites/default/files/krayina_pryzn4_layout_1.pdf (дата звернення: 05.10.2019).

Одержано 07.10.2019